

Till
Utbildningsdepartementet

30/11 2020

Remissyttrande

Betänkandet SOU2020:28 Likvärdig skola

Waldorfskolefederationen är en intresseorganisation för de ca 40 waldorfskolor som finns i Sverige. Waldorfskolefederationen samarbetar också med representanter för Montessori- och Freinet-skolorna inom ramen för Idéburna skolors riksförbund i syfte att bevaka frågor som berör pedagogisk mångfald och alternativ pedagogik.

Waldorflärarhögskolan (WLH) är idag den enda institution som erbjuder utbildningar till waldorfförskollärare och waldorflärare. Utbildningarna är offentligt finansierade och ger behörighet att arbeta i waldorfpedagogisk förskola/skola. Waldorflärarhögskolan har en unik position vad gäller pedagogiska alternativ. Vi är också del av Idéburna skolors riksförbund (ISR) inom vilket vi arbetar för att stärka de idéburna pedagogiska alternativens möjlighet att bedriva förskola/skola inom det svenska skolväsendet.

Vi har i vårt yttrande valt att lyfta fram det som vi menar är otillräckligt genomlyst inte minst vad gäller alternativ pedagogik och likvärdighet. Vi inleder med en kort sammanfattning i punktform. Därefter följer två korta avsnitt som berör de principiella frågorna om likvärdighet/likformighet/pedagogisk mångfald samt idéburna verksamheter i utbildningsväsendet. Slutligen kommer motiveringarna till de ställningstaganden vi gjort.

Sammanfattning

Här följer en kort sammanfattning i punktform av vilka delar i förslaget där vi har en avvikande uppfattning. Vi har angett vilka avsnitt vi refererar till i betänkandet. Våra motiveringar finns i den efterföljande texten.

- **Regionala skolmyndigheter**

Vi avstyrker förslaget att inrätta regionala skolmyndigheter (kap. 3.12.1).

Det innebär också att vi avvisar de följdförslag som förslaget innebär: att Skolverket ska handha frågor om dimensionering, godkännande av urvalsgrunder, att Skolverket bedömer särskilda skäl för skolbyte samt överklagande av Skolverkets beslut. (kap. 5.7.2, 5.7.3, 5.7.4, 5.7.5)

- **Urvalsgrunder**

Vi avstyrker att geografisk närhet ska vara begränsat till 50% av eleverna vid fristående skolor (kap. 6.5.2)

Vi avstyrker att kö inte ska vara tillåtet som urvalsgrund vid fristående skolor. Dock menar ISR att kösystem behöver regleras och begränsas gällande maximal kötid, t.ex. ett år. (kap. 6.5.2)

Vi avstyrker att förskola som drivs av samma skolhuvudman inte ska räknas som verksamhetsmässigt samband. (kap. 6.5.2)

- **Gemensamt skolval**

Vi anser att ett obligatoriskt skolval ska administreras på kommunal nivå, såsom sker i flera kommuner redan. (kap. 5.7.3).

Vi vill lyfta fram att relevant och korrekt information ges till vårdnadshavare inför skolvalet. Det gäller då även waldorflärares utbildning och behörighet att undervisa i waldorfskola. (kap. 5.4)

- **Skolbyte**

Vi menar att utredningens förslag om överprövning måste modifieras ur ett barn- och rättstatsperspektiv. (kap. 5.7.6)

- **Resursfördelning –**

Vi avstyrker förslaget om sektorsbidrag som innebär att huvudmän ska skriva årliga handlingsplaner. (kap. 9.2.2)

Vi avstyrker förslaget om att kommuner ska kunna göra avdrag på grundbeloppet till enskilda skolor. (kap. 9.2.3)

En lösning skulle i stället kunna att skolor som delar ut vinst får sitt bidrag (grundbeloppet) för nästkommande läsår minskat med motsvarande summa som man plockat ur skolverksamheten.

Likvärdighet och likformighet

Vi vill inledningsvis framhålla att vi ser nödvändigheten av att stärka förutsättningarna för att den utbildning och skola som erbjuds barn och ungdomar ska vara likvärdig. Som företrädare för ett pedagogiskt alternativ är vi naturligtvis angelägna om att likvärdighet inte slår över i likformighet. Vi har i tidigare remissyttrande till Skolkommissionens betänkande (SOU 2017:35 Samling för skolan) framhållit att det är angeläget att den beredning och utredning av

kvalifikationsdeskriptorer som då föreslogs, ges direktiv att säkerställa utrymme för pedagogisk mångfald. Vi menar att detta fortfarande är angeläget också i förhållande till denna utredning eftersom det alltid finns en risk att likvärdighet slår över i likformighet. Såväl jämlikhet som pedagogisk mångfald ska värnas.

Såsom ISR påpekar är utredningens betoning snarare lika än likvärdig. Med en ökad likformighet stryps den pedagogiska mångfald vi vill framhålla som en styrka och som vi menar kan medverka till en i förlängningen mer likvärdig skola. Vi känner oro för att det kan bli ännu svårare att bedriva en bildningsinriktad pedagogik, som till exempel waldorf- eller montessoripedagogik, om utredningens förslag genomförs.

Idéburen välfärd, skola och styrning genom ökad kontroll

Vi företräder inte bara ett pedagogiskt alternativ, utan även idéburna verksamheter. Waldorfförskolor och skolor drivs oftast i stiftelseform och det finns en grunduppfattning att de medel som kommer verksamheterna till del ska stanna i verksamheterna. Vi tar upp detta redan här då vi menar att man i denna utredning inte gjort skillnad på idéburna skolor och vinstutdelande skolor. Det betänkande om idéburen välfärd (SOU 2019:56) som lades fram 2019 borde kunna få som konsekvens att man bättre kan göra skillnad på idéburna och andra skolor, till exempel genom att ställa upp tydliga kriterier för att man ska få kalla sig för idéburen aktör. Detta borde i sin tur kunna ha betydelse för hur man ser på och realiserar finansiering för enskilda skolor. I denna utredning nämns redan i den inledande sammanfattningen just att vissa enskilda huvudmän gör överskott. Det borde göras skillnad på de huvudmän som låter pengarna användas i verksamheten och de som delar ut vinster. Här finns skäl för lagstiftaren att ytterligare utreda finansieringsfrågan i förhållande till just hur man definierar idéburna skolor.

En tydligare definition av vad en idéburen skola är skulle också kunna få betydelse för hur kontrollsystem utformas, något som även det skulle kunna påverka såväl resursfördelning som resursanvändning.

Allt fler kontrollsystem är inte bara arbets- och kostnadskrävande; de riskerar att begränsa den pedagogiska och professionella friheten i hela skolsystemet. Detta, menar vi, ligger inte i linje med lagstiftarens intentioner.

Vi delar här den uppfattning som också starkt förs fram av ISR att det istället för detaljstyrning och förstärkt kontroll är tillit till professionen som är vägen framåt. För att ge varje elev möjlighet att utvecklas enligt sina förutsättningar krävs individuella bedömningar och varierade åtgärder – vilket i sin tur kräver lärare med ett professionellt skolat omdöme.

I denna utredning, tillsammans med en rad andra utredningar, är inriktningen den att öka den statliga styrningen och kontrollen samtidigt som marknadstänkandet kvarstår. Detta är inte

bara förödande för professionen i skolan, utan försvårar samtidigt för små skolenheter som har att förhålla sig till en alltmer detaljreglerad styrning. Allt fler kontrollsystem begränsar den pedagogiska friheten i hela skolsystemet.

Kommentarer till utredningens förslag

Nedan följer längre kommentarer och motiveringar till våra ställningstaganden. Vi följer samma rubriker som i sammanfattningen.

Regionala skolmyndigheter (kap. 3.12)

Utredningen föreslår i kap. 3.12 att det införs regionala skolmyndigheter i syfte att öka den centrala styrningen och därmed likvärdigheten. Detta är en resurskrävande förändring. Det är också möjligt att de skulle innebära att än fler lärare går från att undervisa till att arbeta som tjänstepersoner på de regionala myndigheterna.

Vi menar att argumenten för ökad central styrning är starka. Frågan är vilken väg man ska gå för att uppnå detta. En förändring som innebär att skolan skulle förstatligas skulle vara en omfattande och krävande omorganisation. Vi menar trots det, att det skulle vara att föredra framför en omorganisation som innebär ett slags mellanting eller kompromisslösning.

Vi ser också risken för att införandet av en ny myndighet kommer att öka den administrativa bördan på skolorna. Små enskilda huvudmän, som till exempel just de idéburna skolorna, drabbas särskilt hårt av ökad administration och mer kontrollsystem. Ur detta perspektiv vore det oerhört angeläget att lagstiftaren arbetar vidare med att utveckla förutsättningar och villkor för idéburna verksamheter.

Idag granskar Skolinspektionen samtliga skolor i Sverige. Enskilda förskolor inspekteras dock regionalt av den kommun som den är placerad i. Våra erfarenheter av detta är att det inte stärker just den likvärdighet man i den här utredningen eftersträvar. Vi har önskat att en nationell inspektionsmyndighet i stället ska granska även de enskilda förskolorna.

Vi ställer oss frågande till att regionala skolmyndigheter kommer att främja just likvärdighet i skolsystemet och ser inte att utredningen egentligen har något starkt stöd för att tro att det skulle bli så.

I stället för nya stora administrativa reformer och nya regionala skolmyndigheter förordar vi att fokus riktas mot själva skolverksamheten. Välutbildade lärare i hela landet, praktisknära forskning, ökad professionsstyrning och en samverkan med kommuner som bygger på tillit är något som vi menar vore angeläget. Skolverket bör fortsätta att arbeta med riktade stärkande insatser mot särskilt behövande skolor där projektet *Samverkan för bästa skola* är ett exempel. Vi önskar i första hand en statlig skola. Detta är idag inte ett aktuellt alternativ. Som andra

alternativ önskar bibehålla ansvarsfördelningen mellan staten och kommuner, men göra kommuners uppdrag, i rollen som ansvarig skolmyndighet, tydligare och mer transparent gentemot såväl fristående som kommunalt drivna skolor.

Urvalsgrunder (kap. 6.5)

Vi har i tidigare remissyttranden ställt oss positiva till obligatoriskt skolval. I och med det följer naturligtvis att man måste se över urvalsgrunderna då antalet sökande överstiger antalet platser.

I detta sammanhang vill vi också lyfta fram att vi ställer oss positiva till skrivningarna i kap. 4.6.1 om huvudmannens och rektors ansvar att verka för en allsidig social sammansättning i skolenheten och undervisningsgrupperna. Men med en sådan skrivning i skollagen blir det betydelsefullt hur detta ska implementeras och hur till exempel Skolinspektionen hanterar frågor som uppkommer. Det är inte enkelt för en enskild huvudman att leva upp till målsättningen om allsidig social sammansättning. Det här behöver utvecklas och tydliggöras så att såväl huvudmän, myndigheter, vårdnadshavare och elever förstår förutsättningarna. Antagning av elever får aldrig upplevas som godtycklig av elever och vårdnadshavare, de måste ha överblick och vid ansökningstillfället veta vad som gäller.

Vi har följande kommentarer gällande urvalsfrågan. Den första gäller hur de ska beslutas. Den andra gäller själva urvalsgrunderna.

1. Beslut om urvalskriterier

Utredningen föreslår att den regionala skolmyndigheten ska godkänna/icke godkänna de urvalsgrunder som huvudmannen önskar använda.

Vi föreslår att urvalsgrunder skrivs in i skollagen. Utifrån det kan sedan huvudmannen besluta om vilka av dessa urvalsgrunder som ska gälla vid respektive skola.

2. Urvalsgrunder

a) *Syskonförtur* föreslås av utredningen. Det är den idag mest använda urvalsgrunden vid sidan av kördning i de waldorfpedagogiska verksamheterna.

b) *Kvot* föreslås av utredningen. Vi ställer oss positiva till kvot om det kan bidra till att till exempel fler nyanlända elever kan tas emot även vid enskilda skolor. Vi skulle generellt önska en större blandning och bredd av elever i våra förskolor och skolor. Erfarenheten från den kvot som infördes är dock att en sådan kvot måste kombineras med information om vilka möjligheter som finns.

c) *Geografiskt samband* föreslås av utredningen. Vi menar att man inte behöver göra skillnad på kommunala och enskilda skolor på det sätt som utredningen föreslagit på denna punkt.

d) *Verksamhetsmässigt samband* mellan skolenheter är tänkt att likna skolspår inom de kommunala skolorna. Idéburna skolor med särskild pedagogisk inriktning har sett ett bekymmer i förslaget att förskolan inte får ingå i ett sådant skolspår. Det är inte ovanligt att idéburna skolor, i synnerhet de med särskild pedagogisk inriktning, har förskola tätt kopplad till skolans verksamhet både pedagogiskt och lokalmässigt.

Vi är medvetna om det dilemma som ligger i det att en tidig förskoleplacering ska gå före ett val av skola som görs senare i barnets liv. Det kan vara lika angeläget för ett barn som inte gått i till exempel en waldorfförskola, att få börja i en waldorfskola, som för ett barn som gått i en waldorfförskola att göra det. Det kan å andra sidan vara svårt för ett enskilt barn i waldorfförskolan att inte få gå vidare till waldorfskola tillsammans med sina grupp/klasskamrater. Detta är ett dilemma som inte har en klar och given rättvis lösning. Vi tillstyrker förslaget om denna urvalsgrund, men vill dock lägga till förskoleverksamhet.

e) *Kö och lottning*. Utredningen föreslår lika möjligheter, dvs lottning, som urvalsgrund. Vi konstaterar liksom ovan, att det finns dilemman som inte helt låter sig lösas. Frågor kring rättvisa, förutsägbarhet, enskilda barns behov och möjlighet till kontinuitet med mera går inte att lösa på ett sätt som tillgodoser alla behov och önskemål.

Här kan man ställa sig frågan om det går att finna kompromisslösningar. Kan man till exempel begränsa möjlig kötid för att sen komplettera med lottning? Kö skulle då finnas kvar som urvalskriterium, men regleras och begränsas, t ex genom att reglera tillåten kötid innan skolstart. En rimlig sådan kan vara 1–2 år innan skolstart på den aktuella nivån. Av detta följer att även lika möjligheter, dvs lottning behöver kunna tillämpas när det finns fler sökande, med samma (maximal) kötid, än det finns tillgängliga platser.

Detta skulle öka förutsägbarhet och planering för såväl skolor som vårdnadshavare, samtidigt som det skulle öka möjligheterna för skolval senare än vad som gäller idag.

f) Utredningen föreslår att antagning utifrån *färdighetsprov* även fortsättningsvis får användas för antagning till eller inom en skolenhet både i kommunala skolor och friskolor. Vi delar denna uppfattning.

Gemensamt skolval och information (kap. 5.7)

Vi har i tidigare remissyttranden ställt oss positiva till obligatoriskt skolval. Dock vill vi föra fram kommentarer till följande två punkter; den om vilka som ska ansvara för skolvalsprocessen och den om information inför skolval.

1. Den första gäller hur och *av vilka ett skolval ska administreras*. Då vi inte tillstyrker förslaget om regionala skolmyndigheter följer att sådana inte kan administrera skolval.

I vissa kommuner samordnas idag både val till förskola och skola. Detta skulle kunna göras i samtliga kommuner.

Vi kan inte se ett storskaligt system i något avgörande avseende skulle lösa problem som inte också ett lokalt (kommunalt) system kan hantera. Problem som tas upp i utredningen, som att en elev kan registreras i två skolor, skulle dessutom även omgående enkelt kunna lösas genom en tydlig dialog och informationsutbyte utan att det kräver någon stor organisationsförändring. Dialog och informationsutbyte mellan kommuner kan förstås lösa även frågor som berör två kommuner.

Utredningen föreslår även att varje skolenhet, såväl kommunal som enskild, i förväg måste ange det exakta antalet platser som man har inför nästkommande läsår. Vi vet av erfarenhet att storleken på t.ex. en blivande förskoleklass ibland kan vara avhängigt av elevsammansättningen, dvs hur stor en klass bör vara för att kunna ge rätt och nödvändigt stöd alla elever. Här kan man i samråd med kommunen justera antalet om besluten ligger nära. Detta kan även handla om att kommunen får trångt i sina skolor i något område. Om dialogen fungerar kan man kanske hitta lösningar där den fristående skolan kan bidra till att ta emot några extra elever.

Det är ju viktigt att barnrättsperspektivet finns både på system- och individnivå. I det här fallet, då man föreslår att skapa stora system, menar vi att det är viktigt att inte tappa individnivån.

2. Vår andra kommentar gäller den *information* som ska ligga till grund för vårdnadshavares skolval. Skolval innebär förstås att vårdnadshavare inför skolval får tillgång till relevant och jämförbar information om skolorna som finns att välja mellan.

Här vill vi gärna påminna om waldorfskolornas särskilda situation vad gäller vilka som är behöriga att undervisa i waldorfförskola och waldorfskola. Förskollärare- och lärare med waldorfförskolläraryrkesutbildning respektive waldorfläraryrkesutbildning är behöriga att undervisa i waldorfpedagogiska verksamheter. Detta finns formulerat i lag- och förordningstext.

Det är då viktigt att det i information som handlar om andel utbildad personal i en skola inte verkar som att endast de med statlig lärarlegitimation är utbildade. Det ger en helt missvisande och orättvis bild av utbildningsnivån bland lärarna på en waldorfskola. Ska vårdnadshavare kunna göra ett välavvägt val måste lärarnas utbildning framgå på ett rättvisande sätt. Vi har tagit upp detta tidigare men ser att det är nödvändigt att påminna om det.

Vi menar också i detta sammanhang att det är angeläget att de regleringar kring offentlighetsprincipen som idag inte omfattar de enskilda huvudmännen förändras. Det är orimligt att skattefinansierade enskilda förskolor och skolor inte omfattas av offentlighetsprincipen.

Skolbyten (kap. 5.7.5 och 5.7.6)

Utredningen föreslår att skolbyten endast ska tillåtas vid terminsstart. Endast om det föreligger särskilda skäl så som exempelvis flytt, ska skolbyten tillåtas under pågående termin. Vi tillstyrker att skolbyte huvudsakligen ska göras i samband med terminsstart. Men med det sagt är möjligheten att av särskilda skäl kunna frångå den huvudregeln mycket viktig. En termin är en lång tid för ett barn som far illa. Frågan är då vad som ska omfattas av särskilda skäl. Även här vill vi lyfta fram barnrättsperspektivet.

Utifrån ett barnrättsperspektiv är möjligheten att kunna byta skola något som måste värnas inom rimliga gränser. Bromsande mekanismer kan införas, men organisatoriska eller administrativa hinder måste alltid vägas mot barnets välmående. Trots en huvudregel måste skolbyten samtidigt kunna ske och de hanteras smidigast och bäst ju närmare verksamheten man är. Vi menar att ett gott samarbete mellan kommun och huvudmän med såväl barns som skolverksamhetens bästa för ögonen här är avgörande.

Även frågan om rätten att överklaga måste beaktas ur ett barnrättsperspektiv. Att kunna överklaga myndighetsbeslut kan betraktas som en viktig princip i en rättsstat. Att överklaganden är kost- och arbetsamma är inte självklart ett skäl att frånta enskilda vårdnadshavare rätten att överklaga beslut om skolplacering.

Det framstår som uppenbart att viljan att begränsa rätten till överprövning hänger samman med att ett ansökningsförfarande ska omhändertas av en regional skolmyndighet. En mer lokal ansöknings- och antagningsorganisation (kommunen) är eventuellt bättre ämnad att lösa en del av de problem som kan uppsåt i samband med skolplaceringar.

Resursfördelning

I betänkandets inledande sammanfattning står att läsa:

Någon analys på huvudmannanivå har inte kunnat göras för enskilda huvudmän. Däremot har kostnaderna i kommunal skola jämförts med kostnaderna i verksamhet som bedrivs av enskilda huvudmän. Då hänsyn tas till skillnader mellan huvudmännen vad gäller elevernas socioekonomiska bakgrund, andel elever som varit bosatta kort tid i Sverige samt skillnad i uppdrag mellan kommunala och enskilda huvudmän, är skillnaden i verksamheternas kostnader liten. Men, eftersom enskilda huvudmän gör vissa överskott är deras totala resurs i genomsnitt över tid något mer generös än den kommunala verksamhetens. (s. 26)

Som företrädare för idéburna verksamheter finner vi detta anmärkningsvärt. Detta är ett exempel som visar på behovet att från statens sida göra skillnad på idéburna respektive

vinstutdelande skolor. Här dras nu slutsatser som kan få konsekvenser som slår orättvist inte bara mot skolor utan då även mot elever.

Skillnader mellan de enskilda huvudmännen har behandlats mycket lite av utredningen. Man konstaterar bara att det är svårt att få fram statistik. Samtidigt gör man i utredningen generella uttalanden som att ”de fristående skolorna går med överskott”. Vi vill, liksom ISR i olika sammanhang gör, påpeka att idéburna skolor har som princip att låta allt eventuellt överskott återgå in i verksamheten. De idéburna skolorna har samma eller högre lärartäthet jämfört med kommunala skolor och ekonomisk buffert håller man i skolorna främst för att motsvara Skolinspektionens krav på ekonomisk stabilitet. Att hålla en hög lärartäthet och så små klasser som möjligt är en central målsättning i alla idéburna skolor och man försöker därför alltid, inte sällan genom ideellt arbete, hålla nere kringkostnader. Utredningen konstaterar på annan plats att just lärartäthet och lärarkompetens är den enskilt viktigaste framgångsfaktorerna för att barn ska lyckas i skolan, särskilt för barn med ett sämre utgångsläge.

Vi menar att en lösning vore att skolor som delar ut vinst får sitt bidrag (grundbeloppet) för nästkommande läsår minskat med motsvarande summa som man plockat ur skolverksamheten.

Sektorsbidrag

Ett problem för skolor, såväl kommunala som enskilda, har varit alla de riktade bidrag som finns. De kostar, i synnerhet för små enheter, enorma resurser att söka, administrera och följa, något som även till exempel Skolverket är medvetna om.

Ett annat problem som utredningen lyfter fram är att bidragen tenderar att leda till att kommunerna minskar den egna finansieringen av skolan.

Att då, som utredningen gör, föreslå ett större och mer samlat statligt sektorsbidrag skulle kunna leda till förbättring både i resursanvändning och kvalitet.

Risken är dock att ett större bidrag gör det mer oklart om vem som har ansvar för skolans resurssättning. Även viktningen av bidraget utifrån socioekonomiska faktorer kan skapa otydlighet om hur helheten i den enskilda kommunen blir, då samma viktning även är en del i kommunernas åtagande genom strukturbidraget

Sektorsbidraget föreslås även kopplat till handlingsplaner som varje skola ska skriva och kommunicera med Skolverket. Vi menar att detta medför en stor risk för den pedagogiska friheten och mångfalden då skolor kan känna att de måste anpassa sin verksamhet och sin pedagogiska tanke till Skolverkets krav för att de annars kan gå miste om en del av sin finansiering. Den ytterligare administration som detta kräver tar också resurser från kärnverksamheten. De idéburna skolorna drivs av sin vilja att utveckla sin skola så att alla barn ska lyckas, inte bara utefter en endimensionell ”PISA-mätskala”, utan även utifrån andra

delar av läroplanens mål: att bli en mångsidigt bildad, kreativ och ansvarstagande samhällsmedborgare med respekt för demokratiska värden. Den pedagogiska mångfalden handlar om olika vägar till lärande och utveckling för att möta barns olika behov. Statligt påbjudna handlingsplaner kopplade till skolans finansiering uppmuntrar till likformighet och anpassning till skrivningar som man tror passar bidragsgivaren.

Vi skriver i det tidigare avsnittet om regionala skolmyndigheter om hur vi ser på fördelen med att förstatliga skolan. Även ur ett finansieringsperspektiv skulle det kunna vara fördelaktigt att komma ifrån de oklarheter som gäller mellan kommunalt och statligt stöd till skolan.

Frågan om platsgaranti

Platsgarantin innebär att kommunen har merkostnader för reservkapacitet i växande kommuner och överkapacitet i krympande kommuner eller orter. Utifrån detta lägger man ett förslag på förändrad beräkning av grundbelopp till fristående skolor utifrån kommunens ansvar att erbjuda alla barn en skolplats och beredskap att ta emot nya elever. Utredningen menar att kostnaden ligger på ca 8%.

Vi ser att kommunerna har merkostnader för detta. Vi kan också konstatera att storleken på merkostnaden skiljer sig mellan kommunerna. Vi vill i detta ansluta till resonemangen som förs på sid. 18-22 i det remissyttrande som lämnats in av ISR.

Vi vill återigen påpeka att det hade haft betydelse om utredningen hade uppmärksammat frågan om skillnaden mellan idéburna skolor och vinstutdelande skolor.

Ett barns behov av resurser ska inte avgöras utifrån vilken skola hen går i. Att generellt ge vissa skoltyper lägre resurser strider mot lika behandling och mot barns rätt. En kommun har samma ansvar för alla barn och får då inte systematiskt missgynna vissa barn med en generell lägre skolpeng. Det är inte förenligt med utredningens uppdrag att öka likvärdigheten eftersom förslaget innebär att de elever som väljer en fristående skola generellt skulle få en lägre skolpeng än de som väljer en motsvarande kommunal skola.

Vi vill också här påminna om Skolkostnadsutredningen från 2016. Skolkostnadsutredningen (SOU 2016:59) gjorde ett gediget arbete med att gå igenom kommuners skolkostnader och skolpengens olika delar och dess slutsatser ligger i stort till grund för de olika delar som skolpengen har idag. Skolkostnadsutredningen såg inget skäl att reducera de fristående skolornas skolpeng utifrån något av de områden som lyfts här och man föreslog även att införa ekonomisk redovisning på enhetsnivå för att öka transparens och jämförbarhet, något som ISR ställde sig positiv till. Även tidigare utredningar har visat att det saknas skäl för att göra avdrag för en kommunal s.k. skolpliktskostnad och avdraget togs bort 2010.

Vi vill också anknyta till två skrivningar i utredningen:

Problem i den nationella statistiken för skolväsendet kan helt säkert förklara en del av den variation som utredningen *inte* lyckats förklara, men skillnader i såväl ambitioner, ambitionsnivå som effektivitet torde vara avsevärda.” (s. 26)

Skillnader i effektivitet kommer troligen alltid att finnas, men skulle med en mer likvärdig finansiering bli mer uppenbara än i dag. Det skulle därmed bli lättare att identifiera de huvudmän som har störst brister i organisation och ledning, och vidta riktade åtgärder, med en mer likvärdig finansiering. (s. 28)

För att synliggöra effektivitets- och kvalitetsskillnader kan en likvärdig finansiering vara viktig. Vi förstår att likvärdig finansiering inte är detsamma som att alla ska få lika mycket. Men vi menar att det är fel att göra avdrag på grundbeloppet till enskilda skolor. Som vi skriv tidigare menar vi att en lösning skulle kunna vara att skolor som delar ut vinst får sitt bidrag (grundbeloppet) för nästkommande läsår minskat med motsvarande summa som man plockat ur skolverksamheten.

Avslutning

Vi ser behovet av att man vidtar åtgärder för att främja en likvärdig skola. Vi menar att det är ett arbete som måste göras på många olika nivåer och sektorer i samhället. Det handlar om att motverka boendesegregation, det handlar om olika stödinsatser för ungdomar som behöver hjälp med att till exempel kunna genomföra gymnasieutbildningar, att stärka lärarprofessionen på olika sätt och mycket mer. Hit hör också frågan om obligatorisk förskola från fem års ålder som precis har utretts.

Vi önskar också framhålla att waldorfskolor och andra idéburna skolor kan och vill vara med och bidra till en bra skola för alla barn i Sverige. Ett bidrag har varit att stödja barn som behöver lite mer eller annat än vad som erbjuds i den närliggande kommunala skolan. Genom sin oftast småskaliga organisation och närhet till eleverna finner många barn den trygghet som de behöver för att utvecklas. Förslag som riskerar dessa skolors fortlevnad gynnar inte barns likvärdiga möjligheter.

Caroline Bratt,
Rektor
Waldorflärarhögskolan

Maria Norberg
Tf ordförande
Waldorfskolefederationen